

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК ТОВАРИСТВА ЛЕВА

Самодіяльна преса має свої закони. Редакція "Поступу" у поті чола відкриває їх для себе, щоб втриматися на примхливому коні громадського інтересу. Сьогодні ми демонструємо один з феноменів недержавної преси - у 6-му числі пропонуємо Вашій увазі редакційний маніфест. Здавалося б, йому місце у 1-му випуску. Але спочатку ми мусили виробити спільну концепцію свого вісника, створити певне його лице, врешті, здобути сталий попит багатотисячної громади, щоб наш маніфест був не голосливою декларацією серед купику однодумців, а конкретним і правдивим словом молодого покоління, чутиим на всю Україну.

За час, який ми діємо як Т-во Лева, діяли переконання: національне відродження не обмежується відродженням національної культури навіть у найширшому тлумаченні цього слова. Порятунком Гавареччини чи яворівської іграшки, нар.обрядів та традицій ще не гарантують порятунку нації, хоча і наближають його. Необхідне відродження політичне, яке базується на національній економіці.

Отже, культура, економіка, політика ще й екологія сплітаються в єдиний вузол, розв'язати який можна лише комплексно. Бо годі ліквідувати АЕС, не зруйнувавши монополії центрального відомства, не можна плекати мистецтво, узалежнивши митців - матеріально й адміністративно - від органів влади, не можна зберегти укр. чи будь-яку іншу мову в бюрократичній безнаціональній машині.

Сьогодні мусимо бути разом - робітники й науковці, етнографи та екологи, спортсмени і політики. Лише за умови такої єдності можливий поступ. Поки що він нечіткий, химерний якийсь у своїй неорганізованості. Що й спробували ми зобразити графічно в титулі вісника.

Прагнемо інш.стану речей. Віримо, що завтра під наші стяги прийдуть ті, хто ще вчора про них не хотів чути. Поступ або відступ, до атому, до злиднів, до саперської лопатки.

Ми вибираємо ПОСТУП!

ДЕ СТОЯТИМЕ ПАМ'ЯТНИК Т.Г.ШЕВЧЕНКУ

Відповісти на це питання допоможе вислід роботи соціологічної групи Т-ва Лева, яка від грудня 1987 опитала 3.809 осіб.

Висновки опитувань громадської думки у Львові

Місце для пам'ятника:	Висловились за /в %/		
	12.1987р.	03.1989р.	06.1989
проспект Леніна	36,5	48,7	75,2
проспект Шевченка	38,1	29,8	17,0
вул.Радянська	16,3	8,5	2,3
пл.Галицька	17,4	7,7	2,1
інші пропозиції	6,6	5,3	3,4

Крім того, у квітні-травні 1989 р. було проведено опитування громад.думки в кількох трудових колективах - в інст. прикладних проблем механіки та математики, науково-дослідному радіотехнічному інст. політехнічному інст. та автобусному заводі.

Місце для пам'ятника :	ІНПМ	ДолЛПІ та	ЛАЗ
		НДРТИ	
проспект Леніна	68,2	69,0	86,6
проспект Шевченка	10,1	26,0	9,3
вул.Радянська	10,1	1,5	1,3
пл.Галицька	8,0	2,6	1,1
ін.пропозиції	3,6	0,8	1,4

Отже, як бачимо, просп.Леніна впевнено вийшов у лідери, чим завдячуємо віршу Б.Стельмаха та ентузіастам, воля котрих згуртувала навколо себе багатьох "поміжкованих", волею котрих встановлено камінь з написом, зрештою перетворення цього місця у львівський "Гайд-парк".

Починається черговий етап творення пам'ятника Т.Г.Шевченку у Львові. Чи не перетворено його на чергове зведення порохуноків, на боротьбу амбіцій, на позакулісні скандали /як це було на першому кокурсі/, чи будемо завжди чесні і відкриті /склад оргкомітету досі не оприлюднено/? Чи виробимо ми спільну думку і чи зможемо відстояти її нашою спільною волею у цій понад 100-річній боротьбі за пам'ятник тому, хто подарував нам гідність, хто зробив з нас народ?

Звертаємось до членів оргкомітету, журі, творчих колективів: нехай воля громади буде компасом нашого сумління при вирішенні долі пам'ятника.

Святослав ГІРНИЙ.

Михайло Косів

Про республіканське громадянство і територіальні формування військових частин.

Останнім часом виникає питання про необхідність відновити право республік СРСР на формування військових частин за територіальним принципом і про відновлення республіканського громадянства. Такі пункти, зокрема, записані у програмах Народних Фронтів при балтійських республіках. Про перегляд організаційної структури Радянської Армії та її функцій у державі йшлося і на першому з'їзді нар.депутатів ВР СРСР, зокрема у зв'язку з подіями в Тбілісі.

Наголошую: відновити право... Отже, воно колись уже було введено в нашій союзній державі? Коли? Ким? За яких обставин?

Питання про територіальний принцип формування військових частин розглядалося на сесії ВР СРСР у лютому 1944р., тобто в надзвичайно важливий, вирішальний період історії країни - наприкінці Великої Вітчизняної і 2-ї світової війни. Промову на сесії виступив В.Молотов, який обґрунтував необхідність прийняти у цій справі відповідний закон. Ось що він тоді говорив: "Товарищи депутаты! Перед Верховным Советом поставлен вопрос о преобразовании двух наркоматов. Наркомата Оборонны и Наркоминдела из общесоюзных в союзно-республиканские наркоматы. Совет Народных Комиссаров считает этот вопрос вполне назревшим.

Дело идет не об обычном преобразовании двух наркоматов. Дело идет, прежде всего, о постановке ответственной задачи перед союзными республиками/..

Смысл предлагаемого преобразования совершенно ясен. Это преобразование означает большое расширение деятельности союзных республик, которое стало возможным в результате их политического, экономического и культурного роста, иначе говоря - в результате их национального развития. В этом нельзя не видеть нового важного шага в практическом решении национального вопроса в многонациональном советском государстве, нельзя не видеть новой победы нашей ленинско-сталинской национальной политики. /Аплодисменты/...

Проектом закона предлагается установить, что союзные республики организуют войсковые формирования республик и что Народный Комиссариат Оборонны преобразуется из общесоюзного в союзно-республиканский. Соответственно этому предлагается внести необходимые дополнения в общесоюзную Конституцию".

/Закінчення на 2-й стор./

Михайло КОСІВ

Про республіканське громадянство і територіальні формування військових частин.

/поч. на 1-й стор./

Зрозуміла річ, Молотов не виступав від себе особисто. Надто важливими є ці питання, щоб він міг мати щодо нього власну думку, проявляти ініціативу. Молотов діяв за вказівкою Сталіна. Можна лише здогадуватися, навіщо тиранові потрібен був цей жест доброї волі щодо ненависних йому націоналістів: для міжнародної opinio. Адже республіка, що має власне військо і міністерство закордонних справ, може бути й членом міжнародної Ліги націй, виступати партнером з рівноправним голосом у вирішенні всіх міжнародних справ. Якою буде ця рівноправність і які позиції на міжнародній арені відстоюватимуть "суверенні" республіки, Сталін не сумнівався. Він був віртуозом гри у фарисейство: з одного боку – демонстрація перед усім світом небувалого розвитку націй, з другого – зашморк на їхній ший.

За пропозицією Молотова сесія ВР СРСР прийняла Закони про створення республіканських наркоматів: оборони і закордонних справ. Передумовою для прийняття обидвох законів, як про це вказувалося, служив зріст політичного, економічного, культурного потенціалу республік, тобто їх національний розвиток. Створені тоді республіканські міністерства закордонних справ існують і сьогодні, і нікому це не здається кривою, навпаки, на всіх рівнях обговорюється можливість розширення їхніх прав і обов'язків. Зате, коли мова заходить про республіканські міністерства оборони і територіально-республіканські військові частини, в яких повинні б проходити службу представники тих національностей, що проживають на території даної республіки. Це виглядає чимось, знаєте, та-а-а-ким страшним. Тим часом депутати Верховної Ради СРСР сорок п'ять років тому /всього 45 років/ відреагували на промову Молотова бурхливими аплодисментами, після чого закон був прийнятий одностайно. Наведу скорочений його текст: "В целях усиления оборонной мощи Союза Советских Социалистических Республик Верховный Совет СССР постановляет:

1. Установить, что союзные республики организуют войсковые формирования республик.

/У другій статті Закону вказується, у яких статтях Конституції СРСР слід внести поправки і зміни в зв'язку з прийняттям даного Закону/.

3. Преобразовать Народный Комиссариат Оборонной из общесоюзного в союзно-республиканский Народный Комиссариат.

Председатель президиума Верховного Совета СССР М. Калинин

Секретарь Президиума Верховного Совета СССР А. Горкин

Москва. Кремль. 1 февраля 1944 года

Ось така історія. Ось такі її гримаси: сьогодні маємо Міністерство закордонних справ УРСР, яке представляє нас, яко громадян республіки, на міжнародному рівні, і не маємо права громадянства у себе вдома, на території Української РСР; маємо Закон про союзно-республіканське Міністерство оборони і республіканські військові формування, який досі ніхто, наскільки мені відомо, не скасовував, та який проте, не виконується. Тим часом, проходження військової служби у звичних кліматичних, історичних, етнографічних умовах – це потреба, яка диктується перш за все /психологічним уособленням людини, вимогою зміцнити моральне і патріотичне виховання воїнів. Якої душевної травми зазнають надто часто юнаки, відірвані для служби в армії від рідної землі, говорити не доводиться.

Ми зараз в усьому організмі держави намагаємося навести порядок. Свідчення тому – робота першого з'їзду народних депутатів ВР СРСР. Потреба введення союзно-республіканського громадянства, формування Радянської Армії на професійних засадах, реорганізація її за принципом союзно-республіканської структури – це настійливі потреби і вимоги часу.

РОСІЙСЬКОМОВНИЙ РУХ

Русскоязычное движение "Друзья укр. искусства и литературы", организованное в 1988г., в настоящее время претерпевает существенные изменения. Если с момента его возникновения задача укр.-го нац. возрождения выдвигалась в качестве центральной в нем, то сейчас во главу угла всей нашей общественной деятельности ставится русское нац. возрождение. Необходимость которого явилась следствием ранее проводившейся в нашей стране политики слияния всех наций-х культур в одной коммунистической культуре, когда нац. меньшинства, отдавая дань "уважения" центральной власти, отказывались от своего нац. своеобразия, ориентировались на русскую культуру, русский язык. Однако, русская культура подвергалась денационализации не меньше, чем культура какого-либо др. народа. Все это привело к тому, что великороссы, так же как и малые народы, оказались, пожалуй, в самом катастрофическом положении. Сегодня у русских нет своего нац.-государственного образования, нет своего правительства, партии, Академии наук. Отказались во многом от истоков своей нац. культуры, испытывают трудности в освоении инуюльтурных ценностей и русские, живущие на территории др. союзных республик.

Консолидация русских культурных сил на Украине осуществляется в сложных условиях. Во Львове неизвестные лица распространяют провоцирующие расправу над "москалями" представителями др. национальностей слухи. Эти слухи тиражируют те, кто заинтересован в дестабилизации положения в Западном регионе УССР. В целом в стране, те, кто сопротивляется перестройке, кто стремится сохранить обстановку "мутной воды" для того, чтобы вершить свои "черные" дела. Те, кому угрожает потеря "теплых местечек", приобретенных по принципу угодничества, а не по деловым качествам.

Мы, представители русской интеллигенции, заявляем, что эти слухи не имеют под собой объективных оснований и направлены не на ликвидацию, а на разжигание национальной розни между русскими и украинцами, представителями др. национальностей.

Русские, живущие на Украине, не виноваты в последствиях деятельности той власти, центр которой расположен в столице России – Москве. Эта власть не всегда была "русской", не выражала интересов народов нашей страны, а защищала чаяния работников админ.-экономического аппарата. Нынешняя ситуация, сложившаяся в системе межнациональных отношений, это не вина русских, а наша общая беда и бороться с этой бедой – задача всех: и украинцев, и русских, и представ. др. национальностей. Вот почему мы говорим: не поддавайтесь на провокации, выявляйте и предавайте гласности имена тех, кто распространяет эти слухи, вступайте в русскоязычное культурное движение "Друзья укр. искусства и литературы". Наш адрес: 290007, г. Львов, ул. П. Морозова, 4.

Председатель Совета
Движения Н.В. Сергеев.

26 травня – о 17-й годині в р-ні Ріке у Старому Тбілісі було офіційно піднято чорно-біло-малиновий прапор Грузії. Прозвучав гімн Грузинської Демократичної Республіки. Саме в цю годину 71 рік тому Національна Рада Грузії прийняла Акт незалежності. За кілька днів до цього про свою позицію в цьому питанні заявила Компартія Грузії. Було дозволено святкування Дня незалежності по всій республіці. В Тбілісі у святі взяли участь близько 200 тис. чол. В руках у людей гасла: "Хай живе вільна Грузія!", "Краще вмерти вільним, ніж жити багатим у ярмі!", "Праця, Вітчизна, вільна". Багато білих прапорів з червоними хрестами опозиційних партій та неформальних рухів, зображень св. Крія, покровителя Грузії. У святі взяли участь Голова Ради Міністрів, його заступник, міністр культури, працівники ЦК КП Грузії. Моруч з ними – заарештовані після 9 квітня і звільнені 18 травня керівники радикальних рухів. Активну участь у святі взяли діячі Народного Фронту Грузії.

НІХТО НЕ ЗАБУТИЙ, НІЩО НЕ ЗАБУТО.

Колись у школі мене хвалили за твір на цю тему: Що ж, спробую довести, що я не забув шкільних уроків.

"Сталін і Гітлер - два найбільші злочинці в історії цього людства. Сталін це в кін. 1939р. почав розправу з виднішими представниками укр. галицьк. суспільства. Сотні людей заарештовано, названо ворогами народу і вивезено за Урал, де майже всі вони загинули. А коли наблизилась небезпека війни, то вже не сотні, а десятки тисяч галицьк. інтелігентів та селян опинились в тюрмах. Що з ними сталося?"

Це стало відомо у кінці червня 1941р., коли з відкритих ям та з підвалів львівських тюрм на вул. Донського /теп.- Миру, 1/ і Замарстинівській /теп.- віньськова част. на вул. Калініна, прим. О.К./ вибухнув страшний трюпний соп...

Десять там був труп молодого історика Ром. Зулика в підземеллі тюрми на Донського висів розп'ятий на стіні, прибитий цвяхами за руки, з розпореним животом голий труп, у якому впізнано молодого священика, редактора газ. "Христос - наша сила" о. Ярослава Чемеринського. Усіх нерозпізнаних поховано на Личаківському та Янівському цвинтарях.

Так було не лише у Львові, а й у Станіславові /теп. Ів.-Франківськ/, Рогатині, Бібрці, Тернополі, Кам. Буській, Стрию, Ховкві, в ін. містах і містечках Галичини, де сталінська смерть збирала багаті жнива..."

Додам до слів проф. Юліана Редька ще тільки трагічних адрес - Дрогобич, Сокаль, с. Чайковичі, с. Ровзавід, Добромил, Кременець /1500/, Дубно /527/, с. Рудки /80/, Яворів /300/, Коломия. /дужка - кількість замучених. Відомі приблизні цифри в деяких названих раніше містах: Тернопіль - 600, Мучків /в основному - в Замку Любарта/ - 1500, Львів біля 5 тис. трупів, виявлених після відходу Рад. Армії.

25.06 в селищі Рудно відбувся мітинг, організований "Меморіалом" та "Зеленим світом". Присутніх 3-4 тис. Члени Т-ва Лева М. Колодко та Л. Захарчиня у своїх виступах вказали, що запорукою здорової екології є суверенітет УРСР. В ін. виступах часто лунала тема сталінських репресій на Зах. Україні в 1939-41 рр. Так М. Горинь повідомив, що в

Звичайно, це не була прерогатива Зах. України. Слідчий в особл. важливих справах Ігнат'єв в інтерв'ю програмі "Взгляд" 16.03.89 визнав, що в Биківні під Києвом розстріли продовжувались і безпосередньо перед приходом німців. А в загальному, на його думку, в Биківнянському лісі НКВДистами було вбито близько 7 тис. людей.

Тарас Гунчак - редактор газ. "Сучасність" /Зах. Німеччина/ - під час свого недавнього візиту у Львів назвав неповну цифру замордованих НКВС у 1941 році на Зах. Україні - 35 тис. Гунчак посилався на документи, опрацьовані ним в Бундесархіві в Коблензі та ін. архівах Зах. Європи. Фашисти не гребували жодною нагодою для антирадянської пропаганди як на окупованих землях, так і в світі. А таких нагод в липні 41-го вони мали предостатньо. Очевидно, сталінський терор задокументалізовано й в ін. архівах - вітчизняних. Але до них ми маємо ще менший доступ, ніж до західних чи навіть до укр. преси часів окупації.

Тому "Поступ" публікує лише спогади сучасників, як правило очевидців. Звичайно, ці спогади при бажанні можна зігнорувати. /Тим паче, що вони можуть містити окремі фактичні помилки/. Дехто радий зігнорувати ще більш очевидні речі, як-от зміну політичн. клімату в країні, зокр., у Львові. Отож ми подаємо ще й сліхіші /документальні/ свідчення живучості сталінізму. Бо якщо офіцер правоохоронних органів погрожує 15-літньому хлопчикові "Я тебе ще покажу, бандерівська сволочь", то Сталін не вмер. Його привид ще серед нас. Адже й на 5-му році перебудови не маємо жодної юридичної гарантії від нових репресій. І дійсність час від часу люб'язно нагадує то нам, то казахам чи грузинам, що альтернатива перебудові лише одна - морок Еригідок 41-го. Не забудемо нікого і ніщо. Пам'ятаємо завжди - шляху до відступу у нас нема, тільки вперед. Тільки вперед.

О. КРИВЕНКО.

двох самбірських могилах поховано 900 з 107 закатованих. Євг. Гринів подав цифри, за якими перед війною з Галичини було вивезено 1 млн. 400 тис. чоловік, а протягом 1945-51 рр. - ще 700 тис. У Золочеві подано перший судовий позов на підставі злочинів НКВС /800 жертв/. А взагалі напередодні війни в Галичині закатовано 50 тис. /пі дані перевищують навіть припущення західних дослідників/.

Рік 1941-й...

Розповідас Якубовська, 1921 р.н., з м. Борислава, колишнього Дрогобицького повіту /області/, учениця Дрогобицької середньої школи.

"В 1939р. я закінчувала 8-й клас гімназії, яку змінили на середню школу, коли прийшла Червона Армія. Всі тішилися, що будемо з Радянською Україною одне ціле. Та скоро почалися безпідставні арешти. Арештованих замучували в бестіанський спосіб. Прізвиська я назву потім. Руки зв'язували назад дротом, очі вибрані, в жінок відрізали груди... Люди пізнавали закатованих по якісь частини одягу, бо трупи, коли їх відкопали у 41-у році, вже розкладалися. Багато було поховано під мурами, під верстами вугілля, вапна, засипані хлоркою. А як відкопали, в місті був страшний сморід. З усього Дрогобицького повіту з'їхалися рідні пізнавати... Треба було хоронити, тому робили паки на чотири трупи і везли на вулицю Стрийську, коло церкви, де тепер школа. Цвинтар зберігся, але про могилу не знаю... Є ще одна могила, як ідеться до Модрич. А тепер назву прізвиська закатованих: адвокат Ільницький, посол від селянської партії Максимович, студент Делюк, Антін Ясеницький, комуністи Тимків і Яхно, інженер-будівельник Топольницький, інженери брати Кіцили, студентка Надія Мадрок, брати Вільгуші Микола і Ярослав, їх сестра Гафія та швагер Хірович, студентка Надія Мадрок, мої приятелі гімназисти, потім студенти педінституту Римець та Хомчинський, випускники 10 класу Пасічник та Андріянович, гімназистка Надія Домонська, Ракус - син

білогвардійця, інженер Левицький, вчителі Бурко, Іван Чмола, священники Бараник і Сенківський, поляки Енгле і Ферстер, Теофілія Коцюба з облпотребсову, магістр Стеців, його братанич, а також швагер Веселий, Куравчак Володимир... А більше не пригадую... Жива лишилася Надія Курлятович, по тім збожеволіла..."

Цей неповний список можна доповнити даними, поскільки більшість прізвиськ збігається. Газета "Краківські Вісті" число 169 за 5 серпня 1941р. називає такі прізвиська опізнаних: вчитель Чоповський, кооператор - інвалід Осип Когут, вчитель з Нагуєвич Огородник, родина Кообринів, Німелович, Ласовець.

За загальними підрахунками у Дрогобичі було відкрито в 1941 р. дві тисячі жертв, більшість з яких опізнати було неможливо - трупи вже повністю розкладалися.

Свідчення Якубовської підтверджує ще одна очевидиця, 1925 р.н. з Борислава, в молодості - комсомольська активістка. Прізвиська вона не назвала /є магнітофонний запис/ - мабуть, страх ще й досі переслідує її. Жінка розповідала, що біля будинку НКВС до війни в Дрогобичі завжди стояла озброєна варта, а жителям міста заборонялося проходити поруч. Люди, які жили на цій вулиці, бачили, як майже доночі до будинку НКВС привозили в критих машинах людей. "Коли Червона Армія відійшла, а німців ще не було, збиралися люди і зайшли у підвали НКВС. Там було повно трупів. Свіжі трупи ще збереглися, а були й зовсім розкладені, їх виносили на плях- /Закінчення на 4-й стор./

тах на подвір'я. Хтось повідомив мене, а я не повірила. А щоб переконатись, пішла до міста... Я сама побачила безліч трупів – уста зашиті дротом, без вух, без голів, без очей... Стратий запах гнилі. Люди войкали, плачали, сипали на голови НКВД прокльони... Мене попередили, що краще, щоб я пішла... Потім я довідалась, що загинули Стефанюк – адвокат, член КПЗУ, адвокат Герник, інженер Петро Витвицький, кооператор Михайло Витвицький, Ірина Попель, учениця 3-го класу Корнелія Опришко, учень Орест Сирис, робітник Еурій, інженер Бойко, Петруняк – господар, член КПЗУ Маців, правник Гапало, кооператор Добрянський, учні колишньої польської гімназії Данута Шекостай, Кшиштоф Набаза, Енамбона...

Свідки Володимир Красник і Дмитро Липичак: "23 червня 1941 року на цвинтарі в Нижанковичах був розстріляний невідомий, який їхав ровером з Перемишля. В обід були заарештовані Демкович і Гродзіцький Віктор. Через кілька годин вони були теж розстріляні

на цвинтарі. Під видом вербовки в армію були заборані з дому Липичак Михайло і Кукура Микола. Ніч їх протримали в сільраді. А 24 червня вони були розстріляні біля села Грушевичів в рові. Липичак, Кукура, Васюнець Василь – з села Серакізці. Був забитий ще один, прізвища не знаємо. Під вечір з вулиці був заарештований Дмитро Вілюго замучено і кинуто в шахту з ропою в селі Ляпко, теперішня Солоніватка. Десь через місяць після приходу німців з шахти було витягнуто до 650 трупів. Там були й замучені місцеві вчителі. Десь через кілька місяців зустріли люди хлопця, який врятувався – виліз з шахти. Був приголомшений, коли його кинули в шахту. Виліз, переліз через колючий дріт, обірвав шкіру на животі – рана була дуже глибока, гнила. Волосся сиве. А років йому було десь 25. В Добромилі було вимордувано всіх в'язнів".

Свідок Сенів Марія, 1893 р.н., село Велика Горажанка Миколаївського району: "В 1939 році, коли прийшли більшовики, забрали землю і почали закладати колгоспи. До мене тоді ніхто не мав претензій і мене не чіпали. Аж біда почалася в 1941р. – вночі забрали 14 осіб в Комарно і тримали їх 6 днів. І знищили. Трактор гудів, а їх катували. Де суд, там була могила на 15 осіб. В пивниці було більше як 20 осіб. Обличчя були обпалені, голови з обдертим волоссям, в декотрих волосся було в роті. В других язика обрізані і вуха. Шкіра від ліктів стягнута і висіла на пальцях, як панчоха. Очі вибрані. Також, ніби брали в армію, але їх знищували. Були знищені: Побігушка Микола – товариш мого чоловіка, Гринів Ілько, Сенів Олексій – мій чоловік, мав 13 ран від ножів, на плечах порізані паси, священник Васильковський із Горожанної, Умишкевич, Дерев'яко Анастасія з Вербіха, вчительвала в Новосітках, мала очі вибрані, груди і язик відрізані, волосся видерте, пальці відрізані. Липились живі дівчини з Комарно, яку на чальник НКВД взяв з камери на муки, а вона вчепилась йому за ший, а він був п'яний, впад, вона вилетіла і втекла. Ті катівства відбулись за тиждень до приходу німців. Могила закатованих була на цвинтарі, яку кільканадцять років тому розсунули трактором..."

І хоч сьогодні ми вже знаємо про трагедію Курапат і Биківці на Київщині, трудно собі уявити, що масові звірства відбулися фактично на всій території держави. Лише в одному Львові в перші дні липня 1941р. було розкрито тисячі жертв НКВС. Обернений американський журналіст, який, очевидно, не хотів спричинитися до конфронтації між США і СРСР, Альвін Стеянкофф, кореспондент Агенства Асоціейтід Пресс, змушений був написати в "Нью-Йорк Пост" від 7 липня 1941р.: "Львів був учора містом похоронів внаслідок масових вбивств, вчинених росіянами перед відступом з того регіону, який був зайнятий Червоною Армією літатора року тому".

Вся жахлива картина є свідченням ситуації, яку кореспондент розглядав з найбільшим підозрінням. Це страхітливий епізод, який може бути використаний пропагандою як з однієї, так і з іншої сторони. Але тут наявні такі brutальні факти, що не пі

дляють сумніву. Сотні, точніше, кілька тисяч осіб, були закатовані тут і в інших околицях перед вступом німецької армії. Я бачив ГОРИ ТРУПІВ! Військові лікарі-патологи оглянули їх і ствердили, що воїти ці люди були пострілом у потилицю.

Найбільше трупів в цьому місті знайдено у підвалах: трьох в'язниць, куди їх посидувано. Німецька влада ствердила, що подібні криваві злодіяння відбувалися і в інших місцях регіону.

Хто є ці мертві? Найочевидніше, це були українці, яких підозрювали, або які були причетні до українського визвольного руху".

Американський журналіст не надто точний: у попередній статті про масові вбивства у Львові в червні 1941р. я навести й список закатованих поляків, прізвища поляків знайдено і в Умані /Федорович – біля нього був польський документ, невідомої національності Іван Гольдерблум з Дрогобича, відомо, що серед закатованих було багато молодих дівчат-селянок.

Інша газета – "Нью-Йорк Геральд Трибун" помістила 7 липня 1941р. фотографію з підписом: "Опізнання львів'янами своїх рідних, закатованих ДПУ – радянського таємного поліцейю".

Допоки ж будемо казати світові, що НКВС-ДПУ тут ні при чому! Допоки замовчувати страхотливі факти! Можливо, Прокуратура СРСР займеться, нарешті, перевіркою архівних даних /які так пильно оберігає КДБ/, вислідів тогочасних Комісії Червоного Хреста, свідченнями тисяч очевидців? Бо цифри, які подають тогочасні газети, є жахливі – їх необхідно або визнати, або спростувати /якщо вдасться/. Мовчання без перевірки, без надання гласності архівним документам, буде лиш остаточним визначенням їх правдивості. Отже, газети подали такі цифри на розгляд нам – чесним сучасникам нового суспільства: м.Умань – в підземеллі тюрми НКВС – 800 трупів, з них 30 жіночих. Опізнано лише 1/8, решта

трупів розкладені, що свідчить, що закатовані вони були ще до початку війни; м.Чортків – в тюрмі НКВС в замурованих камерах – 300 жертв. На подвір'ї тюрми – могила з кількома десятками трупів; м.Івано-Франківськ /тоді Станіславів/ – могильні ями з п'ятьма тисячами жертв; м.Надвірна, Івано-Франківської області – в могилі в'язнів Івано-Франківської тюрми – 82 трупи; м.Перемиськ – могила з закатованими греко-католицькими священниками – 21 чол.; м.Золочів, Львівської області – в тюрмі НКВС в камерах 649 жертв, перед тюрмою зашиті бензином і спалені – 432 жертви, в могилі на подвір'ї тюрми – 217 осіб; м.Крем'янець – 1500 осіб; м.Буськ, Львівської області – камерах тюрми НКВС – 40 закатованих, в могилі в каплиці /в парку/ – 50, здебільшого сільських дівчат; м.Городок, Львівської області – троє закатованих, 29 в'язнів вирвалося 27 червня на волю; м.Добромиль – могила поблизу с.Ляцьке – 77 жертв; дві могили в подвір'ї тюрми НКВС – 51 жертва, рештки спалених трупів у будинку лісництва; м.Дубно – в тюрмі НКВС – 527 трупів, серед них і немовлята; м.Ховква /нині Немирів/ – кілька сотень трупів, опізнано 22; с.Дебна, Миколаївського району Львівської області – біля 10 жертв; с.Отинія, Івано-Франківської області – три повні пивниці трупів; с.Пасичне – 300 жертв; м.Вінниця – понад 7 тисяч жертв; м.Дрогобич – 2 тисячі жертв; с.Піски, Пустомитівського району Львівської області – 29 жертв; с.Биківні, Київської області – 6329 жертв.

Всі дані /окрім двох останніх/ – з газети "Краківські Вісті" за липень-серпень 1941р., одночасно ці дані публікувалися і в інших регіональних газетах. Про жертви села Биківні писала "Літературна газета", про село Піски – попередній номер нашого альманаху. У наведеному вище списку – понад 30 тисяч жертв. Можна висловити сумнів щодо "виораних очей" чи "відрізаних вух" в показах свідків – ці частини тіла розкладалися найшвидше і тому жертва справляла таке враження. Можна шукати тут і німецької провокації. Однак, дані про жертви сталінізму обійшли всю світову пресу, на експонатів приїздили і представники Міжнародного Червоного Хреста, і журналісти з різних країн.

Ірина Калинець. Пом'яніть і назвіть//
Свшан-зілля.-1989.-ч.4.-С.139-144.

установчої конференції Львівської регіональної історико-просвітницької організації "Меморіал"

1. Конференція проголошує створення Львівської регіональної історико-просвітницької орг. "Меморіал", затверджує його Статут, склад обраних керівних органів і органів друку.

2. Конф-ція схвалює резолюції установчих конференцій Всесоюзного і Укр. добровільних іст.-просвітницьких тов-в "Меморіал".

3. Конф-ція підтримує політику КПРС, спрямовану на демократизацію всіх сфер сусп. життя, перетворення Союзу РСР у правову державу, в якій повністю виключена можливість репресивної практики щодо громадян за політичними і релігійними мотивами.

4. Конф-ція вважає головним завданням Львівської регіональної історико-просвітницької організації "Меморіал" відновлення правди щодо історії України, її національної символіки, ролі і місця держ. діячів, політ-х і громадських орг-цій та установ у національному будівництві; викриття репресивних методів авторитаризму, спрямованих на знищення укр. нації, її мови і державності, іст.-х пам'ятних місць, матеріальної і духовної спадщини укр. народу.

5. Конф-ція вимагає викриття всіх злочинів сталінізму і неосталінізму, здійснених на Україні в період 20-80 рр., таких, як організація сфабрикованих політ. процесів, масова депортація населення, знищення в'язнів у тюрмах і на засланнях; виступає за встановлення іст. справедливості в оцінці політ. громадських і військових організацій /ЗУНР, УГА, ЧУГА/, поіменну реабілітацію невинно репресованих членів КПЗУ, діячів науки, культури, освіти, релігії; визнає загальнонаціональним надбанням культурно-наук. доробок українців у діаспорі.

6. Конф-ція розцінює злочини сталінізму як злочини проти людства, на які не поширюється термін давності. Конф-ція вимагає назвати поіменно всіх катів, що чинили масові злочини на території України в часи сталінізму і неосталінізму.

7. Конф-ція звертається до партійних і держ. органів, суду і прокуратури за допомогою у виявленні жертв репресій, місць масових захоронень, знищення пам'яток культури і науки, просить їх сприяти об'єктивному громадському розслідуванню.

8. Конф-ція вважає, що в дусі нового політ. мислення необхідно переглянути офіційні оцінки ряду важливих подій національної історії Зах. України в дорадянський період; виступає за відновлення меморіального комплексу стрільців УГА, ЧУГА, полеглих у боротьбі за національне визв. краю, за реставрацію національних пам'яток, знищених в період 30-80 рр., за створення на території регіону меморіального комплексу жертв репресій, встановлення пам'ятних знаків на буд., в місцях захоронень.

9. Конф-ція висловлюється за необхідність видання нових підручників з іст. України, широкого

вивчення її у початковій, середній та вищій школах, за відновлення іст. назв міст і сіл, вулиць та площ України, держ. захисту та реставрації усіх пам'яток матеріальної та духовної культури укр. народу.

10. Вважати недопустимим дальше використання на території України топонімів з прізвиськами людей, які зганяли себе причетністю до масових репресій.

11. Конф-ція висловлюється за перегляд матеріалів, що привели до прийняття Постанови ЦК КПУ від 7.XII 1971р. "Про політичну роботу серед населення Львівської області". Конф-ція приєднується до пропозицій за скасування Указу про заборону мітингів і Указу від 8.04.1989р.

12. Конф-ція звертається до уряду Рад. України, ЦК Компартії України з проханням про видання окремими брошурами всіх міжнародних документів, схвалених Союзом РСР, про права людини, зокрема Заг. Декларації прав людини, Заключного акту Хельсінської наради, Пактів ООН про громадсько-політичні та соціально-економічні права та ін.

13. Конф-ція вимагає скасування всіх вироків щодо осіб, невинно засуджених за переконання у 60-70 рр., або переслідуваних і гнаних у цей період, повної їх реабілітації, морального і матеріального відшкодування, встановлення пам'ятників на могилах загиблих у цей час.

14. Конф-ція порушує питання про узаконення видання альманаху "Євшан-зілля", який постійно піднімає споріднені з "Меморіалом" питання відновлення іст. пам'яті, повернення духовних, культурно-історичних надбань народу.

15. Конф-ція підтримує рішення Верховних органів держ. влади Естонської та Литовської РСР про визнання договору Молотова-Ріббентропа від 29.08.1939 р. неправомірним з точки зору міжнародного права. дійсною правовою підставою воз'єднання укр. земель в єдиній державі повинно бути право корінного населення на самовизначення, що було фактично реалізоване 22.01.1919 р.

16. Конф-ція засуджує акти порушення соціалістичної законності радянськими органами м. Львова, які були вчинені щодо учасників мітингу 12 березня 1989 р., а також щодо окремих учасників передвиборних мітингів і вимагає притягнення до відповідальності винних у цьому осіб.

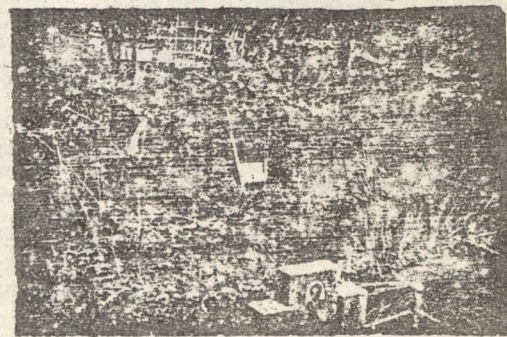
17. Конф-ція засуджує використання військ. підрозділів та застосування отруйних газів для розголу мирного населення в Тбілісі 9.04.1989 р., кваліфікує цей орудальний акт як прояв сталінських методів розв'язання складних проблем міжнародних відносин у суч. умовах.

18. Конф-ція просить Львівський виконавчий комітет нар. депутатів виділити приміщення для Львівської регіональної іст.-просвітницької орг-ції "Меморіал" з метою створення умов для її роботи.

27 травня 1989 року.

24.06. у 48 річницю масових сталінських репресій на Галичині, на могилах закатованих відбулися панахиди. 14.30 - на Янівському цвинтарі /де тихлень перед тим члени іст. секції Т-ва Лева розчищає ли забуті поховання/, а 17.00 - на Личаківському. Були присутні численні родичі та знайомі загиблих свідки їх поховання.

На фото: братська могила жертв 41-го року на Янівському цвинтарі у Львові.

**Рік
1989-й...**

Прокурору Радянського р-ну м. Львова тов. Гнатіву Я. І. від жителів м. Львова, що проживають по вул. Шахтарській, 3/4, Костіва М. П. та Костів Д. П.

З а я в а

Просимо Вас провести службове розслідування і притягнути до адміністративної відповідальності працівників Рад. райвідділу міліції м. Львова за те, що вони 5.05.1989 р. о 19.30 забрали зі стадіону "Дружба" під час футбольного матчу "Карпати" /Льв. - "Вісла" /ПНР/ нашого сина Тараса, 1974 р.н. тільки за те, що він мав при собі прапор команди "Карпати" /зелено-білий/ і до прапора було прив'язано 2 стрічки: блакитна та жовта.

Син Тарас був силою, як "злочинець", доставлений в Радянський райвідділ міліції, де його били прапором по голові, залякували, що посадять в тюрму і будуть кліщами тиснути пальці рук, висловлювалися неприємними словами, обзивали "бандерою", заставляли зізнаватися невідомо в чому, а також склали письмовий "протокол", немовби на співробітника ЦРУ. Ведучи Тараса із стадіону "Дружба" до автомашини, старлейтенант міліції висловився так: "Я тебе ще покажу, бандерівська сволоч".

Після такого... у нашого сина, звичайно, склалися найгірше враження про нашу народну міліцію. До того ж, після перебування у міліції син цілу ніч мари́в, зривався з ліжка. Ми дуже стурбовані станом його здоров'я і змушені звернутися до невропатолога.

Хіба це метод виховання? І, взагалі, яке право мала міліція забирати нашого сина серед білого дня при багатотисячній публіці. Адже він не хуліганив і не порушував громадського порядку.

Це ганебний вчинок. І ми, як батьки, засуджуємо такі самодіяльно-беззаконні дії органів міліції і вимагаємо письмово вибачитися перед нами...
м. Львів 7.05.1989 р.

Рік 1941-й...

...У канцелярії тюрми знайдено паспорти й ін. особові документи людей, які тут були ув'язнені. Ці документи розкладемо один біля одного на примурку огорожі, що тягнеться від теп. вул. Миру вздовж вул. Коперника аж до вул. Стефаніка.

Я не мав змоги глянути на цю макабричну картину, але про неї розповідав у нас Владзьо Давид - старий лемко з-під Сянога з с. Дріївці. Услід за їм він втиснувся до буд. тюрми і проник в підвали. Тут скрізь було повно крові. Кров'ю і шматочками мозку було оббризкано стіни, калюжі застиглої крові стояли на бетонній долівці. На одних дверях висів прибитий цвяхами за руки голый труп. Далі багато

Прокурор Радянського р-ну м. Львова т. Гнатів отримав 1-й екземпляр 10 травня 1989 р. о 11.10. Додано заяви очевидців П. Р. Кушнерика і т. Д. Вжесняського, які свідчили, що Тарас Костів під час футб. матчу був безпричинно затриманий міліціонерами і відвезений у відділення міліції.

г. Львов
ул. Шахтарська, 3/4
гр. Костів М. П.

Прокуратурою Радянського р-на г. Львова проведена перевірка по Нашему заявленню по поводу доставления Вашего сына 5 мая 1989 года с футб. матча между командами "Карпаты" - "Висла" в Рад. РОВД г. Львова.

Проверкой установлено, что Ваш сын - Костив Тарас Михайлович не вполне обоснованно был задержан на стадионе и доставлен в РОВД.

Поскольку на момент проведения футб. матча на стадионе находились работники милиции со всех райотделов Львова, не удалось установить лиц, непосредственно задержавших Костива Т. на самом стадионе и передавших его для разбирательства участковому инспектору ИДН Радянского РОВД г. Львова Трункину С. П., в связи с тем, что Ваш сын проживает в Рад. районе г. Львова.

Трункин С. П., получив объяснение от Вашего сына и убедившись, что никакого правонарушения он не совершил, ограничился лишь беседой с ним, никаких протоколов о правонарушении на него не составлял и передал его Вам, т. е. родителям.

С личным составом Радянского РОВД г. Львова проведена специальная беседа, обсужден случай не обоснованного доставления в РОВД Вашего сына. От руководства РОВД потребовано впредь исключить подобные случаи из практики работы райотдела милиции.

Зам. прокурора Радянского
района города Львова
мл. советник юстиции В. А. Перетятко

покалечених тіл, були чоловіки і жінки, дуже страшні. Особливо одна. Зовсім гола, тільки в подертих панчохах лежала горілиць впоперек на якомусь ін. трупі. Між ноги мала вбиту пляшку з пива, голова її звисала вниз аж до цементу, лице закривавлене, подряпане, а очі широко витрішені.

Ця масова нелюдська загибель тисяч людей у казематах тюрм була основою паніки, що огорнула укр. населення з весною 1944р. і погнала навіть тих, що зовсім не зв'язані були з окупантами, навіть симпатиків комунізму у світ за очі.

Ділан Редько. Так було. Епізоди з життя 40-х років /уризки/.

Редакція планує й далі продовжувати рубрику "Реквієм". Просимо надсилати матеріали.

ХРОНІКА

17 травня - відбулося засідання Президії Верх. Ради Естонської РСР. Президія визнала недійсним Указ від 12.10.1957р. "Про заборону повертатися в Естонську РСР особам, засудженим за особливо тяжкі державні злочини, а також членам колишніх буржуазних урядів Естонії, керівним діям бурж. політ. партій і націоналістичних організацій, поліції, державних установ і активним учасникам естонського націоналістичного підпілля".

19 травня - відбулося засідання Ради Міністрів Естонії. Було прийняте рішення створити при РМ 20 робочих груп. Зокрема, група з організації грошового обігу мала б зайнятися програмою переходу на власні гроші республіки, розробкою основ ведення розрахункових чеків і платіжних карток, встановлення валютних курсів, а також програмою заходів з підготовки перетворення естонських грошей на коінвертовані.

29 травня відбулося засідання Ради Міністрів Естонської РСР, присвячене переходу республіки на господарчу угоду. На Держкомтруд ЕРСР, Держкомстат ЕРСР та інші органи покладено обов'язок взяти на облік всі об'єднання, підприємства, організації та установи союзного підпорядкування, що діють в Естонії, і подати в Держплан ЕРСР до 15 липня 1989р. пропозиції про їхню передачу у відання республіки.

29 травня інформаційний центр журналістики провів у Таллінні телефонне опитування по 286 квартирних телефонах /про ставлення до з'їзду нар. депутатів ЕРСР/. Зменшилася /в порівнянні з 26.05/ кількість людей, що вважають події у Москві за щось абсолютно демократичне, удвічі /до 18%/ збільшилася кількість тих, хто вважає, що з'їзд проходить недемократично. З однією депутатом Афанасьєва /про "сталінсько-брежньєвську" Верх. Раду/ цілковито погодилися 15%, частково - 38%, не погодилися 26%. Діяльність делегації Естонії цілковито підтримують 45,5%, частково - 23,6%, не згодні - 2,1%, решта не визначилися.

13.06. у першу річницю львівських мітингів о 18.30 коло майбутнього пам'ятника Шевченкові зібралось близько тисячі львів'ян. Колонною, з прапорами, пройшли по пр.Леніна і пр.Шевченка до Буд.будівельників, звідки рівно рік тому, після заборони зборів по утворенню Т-ва рідної мови, люди ринули до пам'ятника Франку, аби провести мітинг, що зрушив львів'ян до акт.політичного життя, став початком наступу на всевладдя бюрократії, початком нашої революції.

Потім були багатолюдніші, гучніші свята демократії, були й драматичні хвилини терору знівчених від страху ревних захисників застою. За цей рік відчували ми на собі зуби вишколених вівчарок, жорстокість спецзагонів, зазнали арештів і наклепів. Пережили трагедію 12 березня 1989р. Але той 1-й день свободи 13.06.88р. не дав нам зневіритись, впасти у відчай.

19.00 біля Буд.будівельників під час короткої зупинки підійшли нові люди, побільшало прапорів. Колонна рушила до пам'ятника Франкові, скандуючи: "Воля Україні!", співаючи стрілецьких пісень. Біля Франка заст.голови Т-ва укр.мови І.Мельник привітав львів'ян з річницею створення Т-ва, коротко описав полії цього часу в політ.житті Львова. Про діяльність Т-ва укр.мови розповідав його голова, відомий письменник Р.Іваничук. Дівчата з Т-ва Лева привітали Іваничука і все Т-во зі святом.

Ін. виступаючі, зокрема М.Горинь, нагадували, що укр.мова може набути держ.статусу тільки в суверенній Україні. "Від державності моги - до державності республіки".

Кількатисячна колонна із співом та скандуванням "Ганьба Щербиському" пройшла по вул.17-го вересня на просп.Леніна, до місця, звідки кілька годин тому вирушила.

Микола МАХ.

Кроки біди

Лише минулого літа вся Україна переживала важку трагедію чернівецьких дітей. Невідомо дотепер, як складеться їх подальша доля. І ось в ін. наших сусідів лихо. Облісіння дітей зареєстровано у Калусі і Долині. В місцеві органи охорони здоров'я звернулося більше двох десятків сімей. Насправді хворих більше, бо частина батьків, не довіряючи місцевим лікарям, звертається безпосередньо в Київ та Москву.

Спеціальна комісія МОЗ УРСР вважає, що це не "чернівецька хвороба", а щось інше. Тим небезпечніша вона для батьків. 11 червня біда зіграла на мітинг в Коломиї, за свідченням очевидців, біля 20 тис.людей. Вони протестували проти спорудження екологічно небезпечного підприємства.

Олесь БОЙКО.

Зелені свята в Ів-Франківську

18 червня о 12.00, за повідомленням місцевого радіо, в центрі Ів-Франківська, на місці колишнього кладовища, перетвореного в застійні роки на парк відпочинку, мало відбутися зборище екстремістів - панакхид на могилах Укр.Січових Стрільців, точніше на танцювальному майданчику, де ці могили колись були.

В області було оголошено якусь хворобу, щоб закрити проїзд львівським автомашинам. Поїзд Стрий-Ів.-Франківськ, яким їхала частина львів'ян з національним прапором, простояв у полі за р.Вистрицею 45 хв. і прибув на кінц.станцію з великим запізненням. В результаті львів'яни встигли лише на закінчення панакхиди, коли тисячі людей співали "Заповіт".

Після кількох емоційних виступів про місце УСС в укр.історії, про суч. політ.ситуацію, коло на рушила до заліз.вокзалу. Під синьо-жовтими прапорами вул.міста пройшли десятки тисяч людей. Такого Ів.-Франківськ ще не бачив.

О 17.20 під овації місцевих жителів львівська делегація сіла в поїзд і виїхала в сторону Лодова.

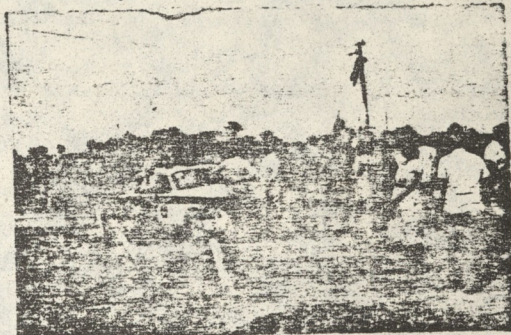
4 червня біля музею "Козацькі могили" в с.Пляшева під Берестечком відбулося народне віче, організоване Львівською регіональною радою НРУ. Головною метою його було висловлення протесту проти планового затоплення місць поховання козаків-героїв 1651р. у зв'язку з будівництвом 4-го енергоблоку Рівненської АЕС. На вічу широко використовувалася нац.символіка. Наслідком цього стала поява у горохівській раігазеті "Будівник комунізму" /14.06.89/ "відкритого листа", під яким /якщо вірити редакції/ стояло понад 100 підписів жителів м.Берестечка. Ось рядки з цього тексту: "...На ряді автобусів і легкових з львівськими номерами, які слідували на мітинг і в зворотньому напрямку через наш район, були зивішені жовто-блакитні прапори з тріzubами /.../ Ми звертаємося до громадськості та державних органів славного міста Львова з проханням захистити нас в майбутньому від чужих і зловісних символів..."

"Державні органи славного міста Львова" почули цей заклик, через що 18 травня на околицях Львова були затримані 4 автобуси, що прямували до Берестечка. У цей день поблизу Берестечка і Пляшевої на кожному роздоріжжі пильнував порядку потужний наряд міліції. Та віче біля козацьких могил /в тому місці, де загинуло 300 звитязців/ таки відбулося.

На вічу виступили промовці зі Львова, Рівного, Трускавця, місцеві мешканці. Хор Т-ва Лева виконав "Боже великий, єдиний..." та ін.патріотичні пісні, бандуристи з м.Рівного - думи про козаків, полеглих під Берестечком, а всі разом - "Заповіт". Після цього було проказано "Отче наш" за душі загиблих героїв. До хрестів ліг вінець з написом "Героям України", а для встановлення навколо них оголошено було зібрано між присутніми понад 1300 крб. Учасники віча домовилися знов прийти сюди /як це робилося у 1920-30-х рр./ у 9-у п'ятницю після Великодня наст.року. Коли колонна верталася назад, до Берестечка, всі понад 100 авторів "відкритого листа", певне,десь поховалися, бо решта громадян се

лиха вітали появу національних прапорів схвальними вигуками. В майбутньому "відкриті листи" слід,

ФОТО

ФАКТИ

мабуть, адресувати не державним органам "славного міста Львова", а в Мінатоменерго. Тільки відмова від його безвідповідальних планів може припинити часті візити обурених львів'ян до славного міста Берестечка.

4 червня у м.Яворові виступала фольклорна група Т-ва Лева під орудою М.І.Процев'ят. Учасники групи виконували обрядові та патріотичні пісні. В умовах духовного "вакууму" ці виступи не могли не викликати сплеску піднесення у яворівчан.

К.ДАРМОГРАЙ

7.05. Велелюдний мітинг в Биківні на місці поховань сталінських жертв.

22.05. Велелюдне вшанування пам'яті Кобзаря в Києві. Багато синьо-жовтих прапорів. Люди мали синьо-жовті значки, які часто сусідили, як повідомила газета "Веч.Київ" /25.05/ з портретами Лєніна. Та ж газ.подала факти затримання кількох людей з національною символікою.

18.06. Неділя. У Ходорові відбулася громадська панахида на поруйнованих могилах січових стрільців. Близько 18-ї год. прибули студенти, які їхали з Ів.-Франківська у Львів. Вони використали 1,5 год. перерви між поїздами і пройшли з українськими національними прапорами до місця, де громадськість бажає бачити пам'ятник Шевченкові. В центрі було встановлено синьо-жовтий прапор, який вночі "таємничо" зник.

Г.Пацановський,
член ініціат.групи НРУ,Ходорів

Не можна не звернути уваги на події в Ходорові наст.дня, в понеділок. О 7-й год.вечора в на званому вже місці зібралось біля тисячі чол. Кошкотно, чого прийшли сюди, чого очікують, ніхто пояснити не міг... Минув деякий час, ніхто не виступив. Устакій непередбачений для публіки ситуації слово взяв представник Т-ва рідн.мови та заводу поліграфічних машин і заявив про те, що мітинг не відбудеться, оскільки...відсутній відповідний дозвіл. Після цього колона із тризубом, сплетеним з жовто-синіх квітів, рушила вулицями міста на кладовище, де повторила недільний репертуар.

С.ЛУГОВА. Що було у Ходорові? // газ."Радянський шлях". 24.06.

18.06. Стрий.

Двома колонами від обох стрийських церков тисячі людей з синьо-жовтими прапорами рушили на цвинтар, де відправлено панахиду на могилах невинних жертв НКВС червня 41-го року.

26 червня ввійде в історію містечка Олесько як день пробудження національної свідомості від застійної сплячки. Цього дня представники фольклорно-етнографіч. експедиції Студентського Братства "Мальовнича Україна" прийшли на місцеве кладовище покласти квіти на могили січових стрільців. До них приєднались місцеві жителі. Після імпровізованої поминальної промови та пісень, громада з національними прапорами пройшла до пам'ятника Шевченкові. У виступах членів Студ.Братства, Т-ва Лева місцевих мешканців підкреслювалось, що в час революційної перебудови, в час національного відродження від особистої ініціативи та особистого внеску кожного з нас залежить наше майбутнє.

Орест БАКАЙЧУК.

25.06. о 16.40 на місці, де стояли пам'ятнику Шевченкові, людьми були затримані двоє молодиків, один з яких зірвав оголошення. На вимогу громади він показав посвідчення працівника МВС на прізвище Писаренко, а свого товариша відрекомендував Карповим, підкресливши, що той росіянин. Оскільки на думку оточуючих, від обох тхнуло спиритним, виникла підозра, що це провокація. Люди звернулись до майора ВВ, шр стояв неподалік. Разом викликали міліцію, яка забрала обох молодиків.

Ймовірна провокація не вдалась завдяки організованості громади.

ХРОНІКА

3 червня на вул.Пушкіна у Львові відбулося святкування 190-х роковин з дня народження великого рос.поета, організоване Львівським відділенням Руху російськомовних громадян України - "Друзі укр. культури". Крім членів цієї орг-ції, у святі взяли участь представники Т-ва укр.мови ім.Шевченка, Т-ва польської культури і Російського клубу. На святі звучала пушкінська поезія російською, українською і польською мовами. Відповідальний секретар Т-ва Лева Ярослав Рибак виступив з промовою, в якій привітав наших рос.друзів, закликав українців, росіян, поляків, євреїв та вірмен Львова до єдності, бо лише спільними зусиллями ми зможемо вирішити наші екологічні, економічні та соціальні проблеми.

11 червня у Львівському БК залізничників відбулися загальні збори Т-ва єврейської культури ім.Шолом-Алейхема. На зборах з коротким словом, присвяченим українсько-єврейським стосункам, виступив член Ради Т-ва Лева Левко Захарчин.

24.06 в карпатському селі Нижнє Синьовидне на мальовничому березі р.Опір члени етнографічної секції Т-ва Лева /фольклорні групи М.Процев'ят та Т.Лисенко/ спільно з артистами самодіяльного театру "Мета" та співаками університетського хору "Черемш" провели Купальське свято. В наметному містечку з жартівливою назвою Великі Бузі навколо великого вогнища розгорнулось дійство-містерія за традиційним сценарієм т-ру "Мета". Персонажами були герої давньослов'янської міфології та укр. демонології. Завершили свято купальські забави:стрибки через багаття і гойдалка, а також хорова співка.

Редакція "Поступу" з болем і гнівом сприйняла повідомлення про криваві репресії проти учасників демократичного руху в Китаї. Ці події - пересторога того, що перед наступом демократії реакція здатна на будь-які злочини.

ОГЛОЩЕННЯ

БОЯТЬСЯ... КВІТІВ

Швидко минуло цвітіння тюльпанів і на клумбі в місці майбутнього пам'ятника Шевченку лишилась гола земля. Щодня тут збираються люди, кладуть квіти, співають. Не всім представникам влади це подобається. І ось з'являється закид, мовляв, люди нищать посаджені квіти, порушують порядок. А звідси рукою подати до заборони збиратись. Тому секція озеленення Т-ва Лева вирішила силами громадськості озеленити цю клумбу. Ми виростили розсаду і висадили її. Поставили таблички з написом "Просимо берегти квіти". Але яким було наше здивування, коли прийшовши сюди 12 червня, побачили, що з нашої праці не залишилося й сліду. Вся розсада зникла, на її місце посадили мікроскопічної величини чорнобривці та беґонію кольору м'ясних помиїв. Нам не шкода розсади, шкода, що деякі товариші наплювали в душу тим хлопцям та дівчатам, які безкоштовно, своїми руками виростили і посадили квіти. Але ми все-таки перемогли, бо клумба, що стояла майже місяць пустою - засаджена квітами, а до громади не будуть чіплятися з приводу озеленення /маємо надію.

Запрошуємо всіх, хто любить і вирощує квіти, - взяти участь у роботі секції озеленення /щопонеділка о 19 год., клуб "Ватра" у Бернардинському подзир'ї/.

О.Амьохін.

Історична секція Т-ва Лева просить усіх, хто має фотографії, малюнки або детальні описи хрестів встановлених на честь скасування панщини 1848р. і пізніше знищених, повідомити про це за адресою: м.Львів - 290044, а/скр. 8846.

Нам стало відомо, що окремі люди продають "Поступ" по твердій ціні. Редакція не має до цих людей жодного відношення. "Поступ" існує виключно на добровільні пожертви громадян. Ці пожертви дали нам змогу не тільки примножити тираж та обсяг вісника, а й допомогти зробити його більш цікавим.

Редакція просить вибачення за відступи від граматичних правил при переносі слів через брак місця. Пишіть нам на адресу: 290005, Львів-5, а/скр.667